

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Trestné činy v silničním provozu

Autor : Kateřina Tamchynová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 74 stran

Datum odevzdání práce: prosinec 2024

1. Charakteristika tématu: *Trestné činy v dopravě představují specifický typ kriminality a zahrnují rozsáhlou škálu různých skutků. Diplomní úkol je poměrně náročný vzhledem ke složitým teoretickým otázkám, jež jsou v látce obsaženy. Kandidát navíc musí ovládnout a pochopit i samotná pravidla silničního provozu obsažená v mimotrestních předpisech. Předností práce K. Tamchynové je mj. důraz na kriminologické a kriminálně preventivní aspekty zvoleného tématu.*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce: *Práce má dostatečně přehlednou a logickou strukturu. Po kriminologické analýze přechází k výkladům juristickým, v nichž sleduje relevantní skutkové podstaty trestných činů (usmrcení z nedbalosti, ublížení na zdraví a těžké ublížení na zdraví z nedbalosti, obecné ohrožení, neposkytnutí pomoci a ohrožení pod vlivem návykové látky). V závěru práce se autorka zabývá problematikou bezpečnosti silničního provozu ze širších preventivních hledisek. V úvodu autorka správně poukazuje na prvek nahodilosti v silniční dopravě, neboť každý člověk se může velmi snadno stát buď pachatelem nebo obětí dopravního deliktu. Autorka se zamýšlí nad rozmachem dopravní infrastruktury, narůstajícím počtem automobilů na silnicích a jejich důsledky pro bezpečnost. Pokud jde o trestní odpovědnost, autorka již na začátku svých výkladů správně zdůrazňuje zásadu subsidiarity trestní represe. Silniční dopravu autorka podle zvláštního zákona definuje jako souhrn činností, jimiž se zajišťuje přeprava osob (linková osobní doprava, příležitostná osobní doprava, taxislužba), zvířat a věcí, jakož i přemísťování vozidel samých po dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích a volném terénu. Dále se autorka zabývá dopravní kriminalitou jako samostatným druhem kriminality, který se odehrává v rámci silničního provozu. Poukazuje přitom na právní předpisy, které umožňují vytvoření specializovaných soudních oddělení pro dopravní kriminalitu a obdobnou specializaci státních zástupců.*

Dopravní nehodu autorka definuje podle zákona o silničním provozu jako událost v provozu na pozemních komunikacích, např. havárii nebo srážku, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu. Autorka za základní znaky dopravních nehod považuje její nepředvídatelnost a způsobení škody na majetku nebo újmy na zdraví osob. Nepředvídatelnost autorka klade do souvislosti s náhodnými podmínkami na silnici, které ve svém souhrnu způsobí dopravní nehodu. Správně dopravní nehody označuje za multifaktorový jev, neboť k dopravní nehodě obvykle dochází současným působením člověka, vozidla a objektivních dopravních podmínek. Autorka zde čerpá poznatky z obsáhlé kriminalistické literatury o příčinách dopravních nehod, přičemž ve svém výkladu věnuje pozornost zejména subjektivním příčinám nehody na straně

pachatele. Vychází z evidence dopravních nehod a zabývá se otázkami tzv. nesprávného způsobu jízdy. K objektivním příčinám nehody autorka řadí zejména špatný technický stav vozidla. Autorka analyzuje statistiky nehod a zamýšlí se nad různými typy technických závad jako jejich příčin.

Diplomantka se dále po kriminologické stránce zamýšlí nad profilem pachatelů trestných činů v dopravě. Vedle nedbalostního zavinění zdůrazňuje nízkou až nulovou recidivu, integrovanost pachatelů ve společnosti či absenci sociálních odchylek. Poukazuje také na odlišné vnímání trestných činů v dopravě ze strany veřejnosti. Je otázkou, zda má autorka pravdu ohledně tendence společnosti tyto trestné činy bagatelizovat (dle mého názoru je spíše tendence bagatelizovat jednání, jež k nehodám vedlo než samotný následek nehody, pokud byl závažný). Autorka nepomíjí ani významnou otázku oznamování dopravní kriminality.

Po stránce juristické se autorka zabývá jednotlivými podmínkami trestní odpovědnosti. Správně zdůrazňuje, že trestné činy v dopravě mohou být spáchány jak konáním, tak opomenutím. V této souvislosti se zabývá zejména tzv. zvláštní povinností konat dle § 112 tr. zákoníku. Dále zkoumá celou řadu konstelací, pokud jde o kauzální souvislost mezi jednáním a trestným následkem. Přibližuje mimo jiné případy z rozhodovací praxe, kdy bezohledná jízda jednoho řidiče vedla k tomu, že jiný řidič reagoval úlekem a způsobil dopravní nehodu. Zaslíbený výklad diplomantka podává také o problematice spoluzavinění poškozeného. V rámci výkladu o nedbalosti autorka zdařile pojednala o otázkách povinné míry opatrnosti a zásadě omezené důvěry v dopravě. Autorka rozlišuje situace, kdy se od účastníka silničního provozu vyžaduje toliko „běžná“ a kdy naopak „zvýšená míra opatrnosti“ (např. při přecházení železničního přejezdu). Dle autorky musí být při posuzování brán zřetel jak k subjektivním možnostem každého účastníka, tak i k objektivní situaci na silnici. Diplomantka své závěry ilustruje celou řadou soudních rozhodnutí, včetně nálezů Ústavního soudu, jež se týkají principu omezené důvěry. Podrobně autorka rozebírá znaky vybraných skutkových podstat, počínaje usmrcením z nedbalosti. Každou ze skutkových podstat autorka ilustruje příklady z aplikační praxe. Za zdařilé a informativní považuji i pasáže věnované bezpečnostní politice státu v dopravě (lze poukázat např. na bezpečnostní prvky v infrastruktuře, jimž se autorka podrobně věnuje).

Po stránce formální je předložená práce na velmi dobré úrovni. Autorka formou analýzy a syntézy čerpala z celé škály pramenů, včetně odborných doporučení o bezpečnosti v dopravě a relevantních ministerských vyhlášek. Zásadním pramenem pro diplomantku byla soudní rozhodnutí, včetně věcí nepublikovaných. Oceňuji důraz spíše na recentní judikáty. Autorka řádně vede poznámkový aparát. Také po stránce jazykové a stylistické nelze diplomové práci vytýkat zásadní nedostatky.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: Při ústní obhajobě může kandidátka odpovědět na jednu z následujících otázek.

Co rozumíme v kontextu trestných činů v dopravě tzv. sekundární nedbalostí?

Jak posoudíme případ, kdy řidič jede nejprve nedovolenou rychlostí, ale pak zpomalí – a tu na silnici skočí chodec a je sražen? Kdyby jel řidič před tím pomaleji, tak by k úrazu nedošlo. Způsobil řidič rychlou jízdou zranění chodce?

Jak posoudíme případ, kdy se poškozený domluvil s řidičem auta, že se bude držet na jeho střeše, avšak neudrží se, spadne a těžce se zraní (tzv. autosurfing)?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 20.ledna 2025

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce